

nők pedig a vádelejtés folytán minden további eljárást megszüntetett Disraeli ellen.

— Végtelenül kibékítőbb a bíróságra nézve, — jelentette ki Lord Denmán a határozat kihirdetésekor, — ha az ügy ilyen módon ért véget, mintha a törvény szigorát kellett volna alkalmazni avval az egyénnel szemben, aki az elégtételt most teljesen megadta. . .

Az önkéntes kalandja.

— Szegedi történet. —

(Saját tudósítónktól.) Éltrevaló módon szerzett elégtételt magának és a leányának egy szegedi uniaszony, mert a nagyon szép fiatal leányát egyik önkéntes erősen fixirozta. És igazán uri módon szolgáltatták az elégtételt katonáék, okukhat belőle mindenki, akit akár szenvedélye, akár modora a kelletténél erősebb lépésre ragadtatott. Az eset részleteit a következőkben hozták tudomásunkra:

Négy leánya van a kérdéses uriaszonynak, kinek néhai férje egyik legnagyobb szegedi vállalat élén állt. Kettő közülük férjénél van, a legkisebbel — aki viruló szépség — történt a kellemetlen incidens. A fiatal és szerény leányt főképen a Boldogasszony-sugárut egyik, ma már szépen kiépített mellékutóján állandóan fixirozta két önkéntes. Különösen az egyik önkéntes ur tetszését sikerült megnyernie a fiatal leálynak és ez egyre agresszív módon adott kifejezést tetszésének. Az a legkevesebb volt, hogy az — úgy látszik — közös ideált állandóan kísérték. A szerelmesebb szívű lovag attól sem riadt vissza, hogy amikor mellette elment a fiatal leány, megjegyzéseket tegyen reá, sőt meg is szólította. Legutóbb pedig, amikor az állomás előtt levő téren találkoztak, a szóban levő és szerelmesebb szívű katona megcsipte a leány karját.

A leány — nagyon helyesen — ezek után mindenről informálta édes anyját, aki megleült és levelet írt az ezredparancsnokhoz, amelyben elmondta, hogy milyen előzmények után esd anyai szerepbe lépett a leány számára. Amint a következők mutatják, az ezredparancsnoknál szigoru vizsgálat tárgyává tették a dolgot, mert rövid idő múlva válasz érkezett az özvegy uri asszonyhoz. A válaszban az ezredes megköszöni a panaszt tevő asszonynak, hogy az események ismertetésével hozzáfordult, értesíti, hogy szigoru vizsgálatot folytatott le és annak eredményeképp kellő elégtételről gondoskodott.

Másnap reggel pedig a szerelmesebb szívű önkéntes egy társa kíséretében katonás díszben megjelent az uri asszony lakásán és ott úgy tőle, mint leányától *ünnepélyes bocsánatot* kért.

XIII. Alföz Bécsben. Diplomáciai körökben — mint *Madridból* jelentik — hire jár, hogy *Alfonz* király legközelebb *Bécsbe* utazik Ferenc József látogatására. A királyi vizittel a spanyol udvarnál behatóan foglalkoznak.

Ujságírók Balogh miniszternél.

— A sajtóreform kérdése. —

(Saját tudósítónktól.) Balogh Jenő igazságügyminiszternél ma délben megjelent a *Budapesti Ujságírók Egyesületének* és az *Otthon*-nak küldöttsége, hogy közölje vele a két testület álláspontját a sajtó megrendszabályozásával szemben. A zsurnalisztikának mindkét szervezete tiltakozik a javaslat ellen. Az *Otthon* a sajtóreformnak napirendről való levételét kéri.

A Budapesti Ujságírók Egyesülete, mint ahogy arról már beszámoltunk, szombat délután hozta meg határozatát a kormány sajtótervezetéről. A vitában, amelynek kiemelkedőbb részeiről írtunk, *Márkus Miksa* elnökön kívül, *Purjesz Lajos* főtitkár, *Fekete Ignác* dr. ügyész, *Vázsonyi Vilmos* dr., *Szalay Mihály* dr., *Gonda Henrik* dr., *Lengyel Géza*, *Kunfi Zsigmond* dr., *Hajdu Miklós*, *Mezei Ernő* vettek részt. Az elhangzott kritikák rezüméjeképpen *Márkus Miksa* elnök előterjesztésére a közgyűlés elfogadta a következő határozati javaslatot:

A rendkívüli közgyűlés foglalkozván azzal a sajtótörvényjavaslattal, melyet a kormány a képviselőházhoz benyújtott, egyhangulag kimondja, hogy a javaslatot a maga egész szerkezetében, leglényegesebb intézkedéseiben annyira károsnak, a közszabadsággal és a közérdekekkel összeütközőnek, felületesnek és minden ujságírói és jogászai szakszerűség híján levőnek tartja, hogy annak a napirendről való levételét kívánja. Kimondja, hogy az esküdtbírók reformjáról szóló törvényjavaslathoz is, mely a sajtótörvényvel szoros kapcsolatban áll, a napirendről való levételét kívánja és elhatározza egyúttal, hogy azt a munkálatot, amelyben részletesen bírálja a javaslat intézkedéseit, megküldi az igazságügyminiszternek, a képviselőház tagjainak, az ügyvédi kamaráknak és a magyar sajtó orgánumainak. Az igazságügyi kormányt pedig megkéri, hogy úgy az esküdtbírók módosításáról, mint a sajtóról szóló új törvénytervezeteket véleményezés végett küldje meg az ügyvédi kamaráknak, a jogásztestületeknek és a sajtóegyesületeknek.

Féltizenegykor jelent meg ma Balogh miniszter dolgozószobájában az Ujságíróegyesület küldöttsége: *Márkus Miksa*, *Szatmári Mór* és *Purjesz Lajos*. A miniszter mellett *Vadász Lipót* államtitkár asszisztált. A küldöttség átnyújtotta az egyesület határozatát, majd szóbeli megbeszélés következett.

Az *Otthon* Írók és Hírlapírók Körének sajtóbizottsága, amelyet az október 29-iki rendkívüli közgyűlés az igazságügyminiszternél való eljárásra és a további agitáció vitelére küldött ki, november 1-én, szombaton este tartotta meg alakuló ülését az *Otthon*-körben. A bizottság elnökévé *Bródy Sándor*t, előadójává *Fényes László*t, jegyzőjévé pedig *Szakács Andor*t választotta meg. A kormány sajtójavaslata ellen való küzdelemről megindult beható vita után, amelyben főként *Bródy Sándor*, *Molnár Ferenc*, *Kóbor Tamás*, *Miklós Andor*, *Fényes László*, *Szilágyi Géza*, *Lázár Miklós* és *Erdősi Dezső* vett részt, abban történt megállapodás, hogy a bizottság a közgyűlés utasításához képest november 3-án hétfőn délelőtt megjelenik Balogh Jenő igazságügyminiszternél, hogy az *Otthon*-körnek azt az egyhangu kívánságát tolmácsolja, hogy a sajtójavaslatot vegyék le a napirendről.

A bizottság tagjai e határozat értelmében ma délelőtt féltizenkét órakor megjelentek Balogh igazságügyminiszternél s tilta-

kozó iratot nyújtottak át. *Kóbor Tamás* fejtette ki a Kör álláspontját. Kijelentette, hogy a javaslatot a sajtószabadságra nézve *veszedelemnek* látja.

Az igazságügyminiszter azt válaszolta, hogy mindig híve volt a sajtószabadságnak. A javaslatot azért nem tárgyalták előzetesen anketem, mert a jelenlegi zavaros politikai viszonyokat nem tartotta arra alkalmasnak. Azt szeretné, hogy az *Otthon* is résztvegyen most a javítás munkájában. Az igazságügyminiszter hangsúlyozta, hogy a javaslatot *nincs módjában levenni a napirendről*, mert a minisztertanács határozta el. A megjelentek azt felelték az igazságügyminiszternek, hogy nekik meg kell maradniok az *Otthon* Kör határozata mellett, a miniszter kérését azonban a Kör egyeteme előtt tolmácsolják.

A Dugonics-Társaság irodalmi pere.

— A tudományos osztály és a pályázatok. —

(Saját tudósítónktól.) Az őszi beálltával ismét megkezdte felolvasó üléseinek sorozatát a Dugonics-Társaság, a város irodalmi életének ez az előkelő irányítója. Mindjárt az első ülés visszhangot vert és több oldalról nyilatkozatok, magyarázatok hangzottak el, melyek azt látszanak igazolni, hogy az említett irodalmi társaság belső élete korántsem mutatja a tökéletes harmónia képét. A tudományos és szépirodalmi osztályok titkárainak egymással szembeállított felfogása mintha kifejezést adna a tagok belső elégedetlenségének és a társaság vezetése ellen nem először hangoztatott kifogásaiknak.

Ma ismét terjedelmes cikket kaptunk e tárgyban *Szmollény Nándor* felső kereskedelmi iskolai tanár kezéből. A cikk elejétől a végéig polémia *Móra Ferenc*nek, a szépirodalmi osztály titkárának, a kiváló írónak, lapja egyik másnapi számában közölt nyilatkozatával. Épen e személyi éle és vonatkozása miatt nem szívesen foglalkozunk az ügygel részletesen, hiszen a társaság belső életének fogyatkozásait módjukban van a vitában érdekelteknek a társaság ülésein is szóvá tenniök. Hogy mégis egész terjedelmében adjuk a cikket, ezt azért tesszük, mert bizonyos momentumok, melyek benne kifejezésre jutnak, bevilágítanak a társaságnak egyébként nem nagyon szövevényes gépezetében és olyan kérdéseket érintenek, melyek minden vonatkozásukban közérdeklűek.

Az ugynevezett tudományművelő osztály működésének kritikája példánul igenis helyenvaló. Ez az osztály az amatorkedés színvonalát meg nem haladó módom, lehető kényelemszeretettel tölti be hivatását, pályázatai nagyobb részben szerencsétlen kezdésűek és eredménytlenek, a város közönségét érdeklő és komoly szükségletet jelentő kérdésektől távol állanak. Úgy látszik, hogy e tekintetben nincs meg az egyetértés maguk között az osztály tagjai között sem, vagy pedig nincs elég invenció és képesség az osztály vezetőségében az iránt, hogy a gyakorlati témákat felismerje. *Szmollény Nándor* osztálytitkár nyíltan a társaság vezetőségét okolja azért, hogy a szegedi írók kénytelenek másfelé menni az érvényesülés babérai után, itthon pedig odaülnek a felolvasó asztalhoz mindannyiszor, valahányszor felsőbb hatalom az osztály tudtán és hozzájárulásán kívül odaültei őket.

Ezek a kijelentések *Lázár György* dr. polgármester, a társaság agilis elnökének nem egyszer szóvá tett eljárása ellen irányulnak. Peddig ebben a kérdésben nincsen igaza a panaszkozó osztálynak. Mert egé-

Butorvásárlók

meggyőződhetnek arról, hogy dúsan felszerelt raktárunkban kizárólag saját készítésű, elsőrendű butorok, minden versenyt felülmuló árban — kedvező fizetési feltételek mellett — is kerülnek eladásra.

Tisztelettel

Egyesült Műasztalosok
Butorraktára

Szeged, Tisza Lajos-körút 19
(Kertész pékkel szemben.)

szen bizonyos, hogy Lázár György páratlan kezdeményező képességével csak azokat a mulasztásokat pótolja, amik a társaságot az ő szakadatlan ébersége nélkül teljes tétlenségre kárhoztatnák. Meg vagyunk győződve, hogy a társaság érdemduos elnöke szíves örömet tudomásul venné a tudományos osztály óhajtásait és terveit, ha az osztálynak egyáltalán volnának ötletei és javaslatai. Tessék munkába állani és Lázár György bizonyára át fogja engedni a kezdet és tervezés munkáját azoknak, akik ezt a munkát nála jobban tudják elvégezni. De jobban kell tudni, ez bizonyos; másképp ez óhajtnak nincs jogosultsága.

Még csak annyit jegyzünk meg, hogy a Reizner János igen becses irodalmi és tudományos értékű monografiája nem szorul védelemre azokkal a sokszor felújított támadásokkal szemben, melyek tisztán személyi okokból annak idején ellene irányultak. Kicsinyeskedő megjegyzések egyébként sem illőek egy befejezett munkás élet legnagyobb eredményével szemben. A sajtó kritikai jogát pedig még a tudományos osztály titkáranak védelmével szemben is gyakorolni kívánjuk, annál inkább, mert a Dugonics-Társaság irodalmi tevékenysége eddig minden vonatkozásában szorosan összefüggött a szegedi sajtó működésével és most a lehető legnyilvánosabb kritika csak siettetni a társaság szellemi válságainak megoldását.

Szmollény Nándor érdekes fejtegetéseit — terjedelme miatt két részben — itt közöljük:

I.

A Délmagyarország hasábjain szinte kötelességszerűen rávilágítottam azon támadások helytelenségére, jobban mondva: igazságtalanságára, melyek gyors egymásutánban több helyi lapban a Dugonics-Társaságot, illetve ennek tudományművelő osztályát érték. Ugyanakkor kijelentettem, hogy a kritikát, az egészséges és tárgyilagos kritikát, — állani kell, annál is inkább, mert a kritika a haladás kritériuma. E mellett a közönséget, sőt a sajtót is a sajtó tévedésekről, — ez alatt én a jóhiszemű sajtótévedést értettem, — föl kell világosítani.

Kimutattam cikkelyemben, sőt citáltam az alapszabályok megfelelő szakaszait, hogy a tudományművelő osztályt vád nem érheti, hisz fájdalom, ma semmi befolyása a társaság munkálkodásának irányításába.

Móra Ferenc ur, a jeles poéta erre a cikkelyemre felel. De feleletében letérni látszik a tárgyilagosságot utjáról, úgy, hogy én e tekintetben őt nem követem, csak megmaradok tárgyilagosságnak. Kihagyom feleletemből az én irodalmi munkálkodásomra vonatkozó megjegyzéseit; — elbirálták azt már máshol, illetékesek, tárgyilagosan, igazságosan, — csak azokra válaszolok, még pedig utoljára, amelyekben nem sikerült őt meggyőzőm.

En a következő védő-pontokat vettem föl, amelyekről a kérdést elterelni nem engedem:

1. A tudományos osztály a mainál intenzívebb munkásságot nem fejthet ki, erre nincs alkalm. A kitűzött pályatételek nagyobbára olyanok voltak, amelyekkel társasági tag nem foglalkozott. Ilyenek a: „Szegedi család és helynevek gyűjteménye“ (pályadíj 1000 K), meg „Szeged nyelvjárása“ (pályadíj 1500 K volt). — Amaz úgy tudom őt, emez hét évig volt kitűzve, mindig eredménytelenül. Látták, hogy a pályázat meddő, a pályadíjat fölemelték 1500 K-ra s a tétel megírásával megbízták dr. Czimer Károly tagtársunkat, akinél lelkiismeretesebb író keveset ismernek. Czimer Károly rövidesen

kijelentette, hogy a tétel kidolgozására 10—15 év kellene és persze nem 1500 korona, mire a megbízást visszaadta. Ennek dacára Móra Ferenc ur az 1905—1907. évi jelentésben így ír a tételekről: „a tétel mindkettőnél ambícióval oldható meg. Azt se lehetne mondani, hogy a kitűzött tételek tanulmányozása meglábolhatatlan nehézségekkel jár: hiszen bőséggel vannak könnyen megszerezhető írott forrásaink s eleven forrásnak kínálkozik a szegedi nép“. — A tételeket, mint „meglábolhatatlanokat“, Móra ur ellenkező véleménye dacára, le is vették napirendről.

Intenzív munka nem lehet az, ahol a tételek kitűzése elűtő a tagok munkálkodásának irányzatától: a felolvasó ülésekre pedig nem kéri az egyes tagok munkásságát. Aminek az a következménye, hogy a tagok a társaságon kívül iparkodnak munkásságukkal érvényesülni. De hát talán csak nem ez a társaság célja?!

Talán az intenzív munkásságnál említhetem föl Móra Ferenc urnak ugyanazon jelentéséből a következő passzust is: „akinek van hova dolgoznia, az nem teszi ki magát a pályázat izgalmainak s munkáját annak, hogy esztendőig heverjen a bírálók asztalán.“ Egyetérték önnel Móra ur, mert ezeket a Dugonics-Társasághoz adressálta, még pedig akkor, amikor a társaság — három évig nem tartott közgyűlést, nem tűzött ki pályatételt, nem osztott ki megérdemelt jutalmat, az ismert személyi okokból. Ön akkor velem együtt elégedetlenkedett s követelte az intenzív munkálkodás feltételeit, sőt még azt is mondta: „eredményes munkálkodásunk érdekében alapszabályszerűleg új birálati rendszert volna kívánatos behozni.“ Azután meg, hogy: „a pályatétel sem a legszerencsésebben volt megválasztva“ stb. De nem írok tovább erről, mert még az derül ki, hogy a társaság vezetés iránti elégedetlenségemet Móra urtól plagizáltam.

Ugyanígy voltak, hogy rátérjek a szépirodalmi osztályra, a 800 koronás történeti regény s a Deák Ferenc emléket dicsőítő 200 koronás óda pályázatával is, — amelyek mind meddők maradtak. Pedig ezek valamivel kisebb fajsúlyú tételek voltak, mint amazok. Hát vád érheti ezért a szépirodalmi osztályt? Én szerintem nem. A tételek kitűzésében van a hiba. Ezen tehát feltétlenül változtatni kell.

Ugyanígy eredménytelen maradt a 2000 koronás polgári színmű pályázat, meg Almásy Endre dráma vagy vígjáték pályázata is (1000 K díjjal), — pedig itt sem kívánt a társaság abszolút iassu munkát. Ellenben az 1908. évi szindarabpályázat (népies dráma díj 1000 korona) eredményes volt, amennyiben köztudomásu, hogy a 44. pályamű közül egy pesti — asztalos-mester vitte el a díjat a Dugonicsok elől: Dalnoki Lajos, a Pesti Gyerekek című darabbal. Ugyanakkor Tömörkény István tagtársunk a Barlanglakokkal a fővárosba megy a Nemzeti Színházhoz és sikerrel mutatkozik be. De ha itthon kísérletezik valaki színműirással, jóakarát és biztatást helyett — doronggal fogadják. (Lásd a Titánokat.) Gondolkodjék Móra Ferenc ur ezeken az eseményeken, nem kellene itt változtatni? Mert talán mégis furcsa, hogy a Dugonicsoknak szánt díjat — budapesti író viszi el, szegedi tagtárs meg Budapesten debütál! . . .

Szmollény Nándor.

Rutor-zállításokat helyben és vidékre, berakározást száraz raktár helyiségben eszközöl

Ungár Benő
szállító
Szeged, Jókai-utca 1. sz
Telefon 34.

Mese a tulvilági lángról.

— A fűszeresné meg a cigányasszony szerencséje. —

(Saját tudósítónktól.) A szegedi rendőrség már megint letartóztatott egy kuruzsló cigányasszonyt. Minden hétre jut egy letartóztatás, legalább is egy. Ami a legérdekesebb a mai esetben, az, hogy a még elemi iskolába se járt cigánynő olyan asszonyt csapott be, akinek fűszerkereskedése van s azt eredményesen ő maga vezeti, aki iskolába járt és naponta érintkezik intelligensebb emberekkel. Négyezer koronát esalt ki a cigányasszony s a tulvilági lángok meséjére alapította az egész kis műveletet.

Tombác Andrásné a becsapott asszony. A Vásárhelyi-sugánaton van fűszerkereskedése. A cigányasszony Gondi Istvánné, Don-dó Vera, harmincnyolc éves, a Hóbiártbaszteán lakik. Tombáczné elmondotta, hogyan is csapta be a furfangos cigánynő.

— Vera néni kártyát vetett nekem, — mondotta a szatócsné, — a kártyából azt jószolta, hogy az üzletem nagyon rosszul fog menni, mert a kártya rosszat mutat. De ha rá bízom magam, — mondotta, — akkor igen nagy szerencsém lesz nekem és a családomnak, mert ő igen nagy tudomány asszony. Elmondta azután Vera néni, hogy a lakásán az éléskamrában vagy egy láda, amelyből tulvilági tüzlángok csapnak föl. A láda alatt ugyanis kincs, csillogó arany van, amelyet a tulvilági szellemek őriznek. De ha pénz tesz nek alá, akkor a láng alól föl szabadulnak a kincsek és bátran hozzáférhetők. Egy esztendő alatt körülbelül négyezer koronát esalt ki tőlem a cigányasszony, hogy az mind a láda alá kell. Volt olyan hét, hogy hetenként 100—150 koronát fizettem neki, de sem kincset, sem a tulvilági lángokat soha sem láttuk. Vera néni azt mondta, hogy ha a láda hármat koppant, akkor fölcsap a láng. Egész éjjeleket töltöttünk a spájzban, vártuk a három koppanást, de hiába. Mindig csak kettő koppant és ezt a koppanást is — mint később megtudtam — Vera néni egyik rajkója csinálta, aki a ládában el volt bujtatva. Egész üzletem csaknem ráment, adósságokat csináltam emiatt, fejezte be vallomását Tombáczné.

Eddig a vallomás. Arra a kérdésre, hogy miként ment bele az egész dologba, — az asszony kitérően és jelentéktelen okokkal felelt, bizonyosra vehető azonban, hogy hirtelen akart meggazdagodni és ezért szédíthette meg a cigányasszony kincses meséje.

A szegedi rendőrség megbizonyosodott arról, hogy tényleg úgy történt minden, a hogy a fűszeresné előadta. Szombaton ugyanis két detektív ment ki a Vásárhelyi-sugántra, Tombáczné lakására. A detektívek elbujtak s vártak. Csakhamar jött Gondiné és beígérte, hogy még egy kis pénzmag köll és akkor — ma, Mindenszentek estéjén — jelet adnak a szellemek, fölcsap a tulvilági láng és előkerül a mérhetetlen kincs. A detektívek azonban nem várták meg a nagy esetet, hanem lecsaptak a munkában levő cigánynőre, bekisérték, kihallgatták.

— Ugy volt minden, — ahogy szegény Tombáczné asszony elmondta; — szól a cigánynő, — tényleg majd négyezer koronát

Értesítés.

Telefon 1203. sz.

Kárpitos árú bárkinek részletfizetésre is

Dús választék kész diván, ottomán, matracok, garnitúrák stb. — Javítások jótállással szakszerűen és olcsón eszközöltetnek.

BALOG,

:: kárpitos-üzlet ::

Kossut Lajos-sugárut 6. szám.